

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Vertaa antiikin ajan orjataloutta ja keskiaikaista maaorjuutta.
2. Oheinen taulukko kertoo eräiden maantieteellisten alueiden väkiluvun miljoonissa vuosina 1750–1999. Vertaa alueiden kehitystä toisiinsa ja selitä niiden väestönkasvun vaihteluiden syitä.

	1750	1800	1850	1900	1950	1999
Eurooppa	163	203	276	408	547	729
Afrikka	106	107	111	133	221	767
Pohjois-Amerikka	2	7	26	82	172	307
Latinalainen Amerikka ja Karibian alue	16	24	38	74	167	511

The world at six billion (YK, 1999)

3. Taiteilija Michelangelo maalasi 1508–1512 Vatikaanin Sikstuksen kappeliin Raamatun aiheita kuvaavia freskoja. Alla on maalaus, jossa Jumala luo ihmisen ("Aadamin luominen"). Miten teos ilmentää ajan ihmiskäsitystä ja kuvataidetta?

4. Miten seuraavat tekstit ilmentävät liberalismia, ja miten liberalismiin tavoitteet toteutuivat 1700-luvun lopulla ja 1800-luvulla?

"Pidämme itsestään selvänä, että kaikki ihmiset on luotu tasa-arvoisiksi; että Luoja on antanut heille tiettyjä oikeuksia, joita ei heiltä voida ottaa pois; että näiden oikeuksien joukossa ovat elämä, vapaus ja pyrkimys onneen; että näiden oikeuksien turvaamiseksi ihmisten keskuuteen on perustettu hallituksia, joiden valta perustuu alamaisten suostumukseen; että silloin kun hallitus alkaa uhata näiden päämäärien saavuttamista, on kansalla oikeus muuttaa tai poistaa se --."

Ote Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistuksesta (1776)

"Ainoa vapaus, joka ansaitsee vapauden nimen, on vapaus tavoitella omaa etuaan omalla tavallaan, kunhan ei yritä riistää toisilta heidän vapauttaan tai estää toisia tavoittelemasta omaa etuaan."

John Stuart Mill, *Vapaudesta* (1859)

5. Miten ja miksi Euroopan valtiollinen kartta muuttui 1910-luvun lopussa ja 1920-luvun alussa?
6. Suomessa 1960-lukua on pidetty suurten muutosten vuosikymmenenä. Mihin tämä käsitys perustuu, ja kuinka osuva se on?

Tehtävät 7A ja 7B ovat keskenään vaihtoehtoisia. Tehtävä 7A on laadittu vanhojen, vuoden 1994 lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, tehtävä 7B uusien, vuonna 2005 käyttöön otettujen lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Kumpaan tahansa tehtävään saa vastata.

- 7A. Millä tavoin ja mistä syistä islamista on tullut 1900-luvun lopulta lähtien merkittävä poliittinen voimatekijä maailmassa?

TAI

- 7B. Miten talous ja kulttuurielämä kehittyivät Suomessa niin sanottuna kustavilaisena aikana eli Kustaa III:n hallituskaudella (1771–1792)?
8. Miksi eurooppalaiset onnistuivat 1500–1800-luvuilla alistamaan hallintaansa muissa maanosissa laajoja alueita, joilla myös väestömäärä oli usein huomattavasti suurempi kuin eurooppalaisten valloittajien määrä?

- +9. Oheinen tilasto kertoo eri puolueiden kansanedustajapaikkojen määrän sekä äänestysprosentin eduskuntavaaleissa Suomessa 1929–1945.
- Mitkä taulukon puolueet muodostivat poliittisen vasemmiston? (1 p.)
 - Miten vasemmiston ja porvarillisten puolueiden voimasuhteet muuttuivat? (2 p.)
 - Selitä, miten taulukon tiedot kuvaavat Suomen poliittisten olojen kehitystä. (6 p.)

	1929	1930	1933	1936	1939	1945
Ruotsalainen Kansanpuolue (RKP)	23	21	21	21	18	15
Isänmaallinen Kansanliike (IKL)	–	–	14	14	8	–
Kansallinen Kokoomuspuolue	28	42	18	20	25	28
Edistyspuolue	7	11	11	7	6	9
Maalaisliitto	60	59	53	53	56	49
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	59	66	78	83	85	50
Suomen Sosialistinen Työväenpuolue (1923) / Suomen Kansan Demokraattinen Liitto (1945)	23	–	–	–	–	49
Muut puolueet	–	1	5	2	2	–
Äänestysprosentti vaaleissa	55,6	65,9	62,2	62,9	66,6	74,9

Tilastokeskus / Vaalitilastot

- +10. Oheinen tilasto kertoo eräitä keskeisiä tietoja Venäjän, Kiinan ja Intian oloista sekä kehityksestä vuosituhannen vaihteessa. Alla oleva TimesOnLine-verkkolehden kirjoitus puolestaan arvioi maiden viimeaikaista poliittista lähentymistä.
- Tarkastele Venäjän, Kiinan ja Intian kehitystä osoittavia tunnuslukuja. (2 p.)
 - Miten Venäjän, Kiinan ja Intian suurvalta-aseman perusteet muistuttavat toisiaan tai eroavat toisistaan? (4 p.)
 - Millä perusteilla Yhdysvallat voisi suhtautua – kuten lehtikirjoituksessa esitetään – rauhallisesti näiden kolmen valtion keskinäiseen lähentymiseen? (3 p.)

	Venäjä	Kiina	Intia
Bruttokansantulo asukasta kohti Yhdysvaltain dollareina, 2005	4460	1740	720
Henkeä kohti lasketun bruttokansantuotteen keskimääräinen kasvu 1990–2005 (% vuodessa)	-0.1	8.8	4.2
Eliniän odote vuosina, 1990	69	68	58
Eliniän odote vuosina, 2005	65	72	64
Väestönkasvu, 1990–2005 (% vuodessa)	-0.2	0.9	1.7

Unicef Statistics (2007)

"Vuosikymmenten ajan tämä mahtava kolmikko oli poliittisen kilpailun, rajariitojen ja alkukantaisten pelkojen takia eripurainen. Intian, Kiinan ja Venäjän ulkoministerien eilinen kokous Delhissä oli kuitenkin merkittävä osoitus muutoksesta, jonka myötä on syntymässä uusi voimakas geostrateginen liittouma. Yhdessä Venäjän 143 miljoonan asukkaan kanssa kaksi maailman väkirikkainta kansakuntaa – kummassakin yli miljardi asukasta – käsittävät yhteensä noin 40 prosenttia maailman väkiluvusta, viidenneksen maailman taloudesta sekä yli puolet maailman ydinkärjistä. (...) Rivien välissä viesti Washingtonille on selvä: nämä kolme maata ovat haastamassa Amerikan aseman ainoana supervaltana, ja ne tahtovat rakentaa "moninapaisen" maailman. (...) Washingtonin pitäisi seurata tätä lähentymistä tyylin mielin."

TimesOnLine 15.2.2007